

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM ŠD

**Školní vzdělávací program pro školní družinu
při Základní škole a mateřské škole v Příbicích**

***"Jsme tu šťastní, jsme tu rádi.
Každý má své místo tady!"***

Platnost ŠVP ŠD: od 1. 9. 2022

Vypracovala: Hana Judasová

1. Charakteristika a hlavní cíle ŠD

Družina je školské zařízení pro zájmové vzdělávání, které poskytuje žákům přihlášeným k pravidelné docházce. Kapacita školní družiny je 25 žáků v 1 oddělení. Školní družina je určena pro žáky 1. – 5. ročníku. Při vyšším zájmu o školní družinu jsou upřednostňováni žáci 1. – 3. ročníku. Činnost školní družiny je organizována ve dnech školního vyučování. Po projednání se zřizovatelem může ředitel přerušit činnost družiny v době školních prázdnin. V okolí školy je dostatek bezpečných ploch, které jsou využívány k venkovním hrám, jedná se o školní zahradu s hřištěm. Kousek od školy se nachází obecní hřiště, fotbalové hřiště a je zde mnoho poutavých míst na vycházky.

Práce školní družiny navazuje na vzdělávací činnost, je realizována v rámci výuky. Zájmové vzdělávání probíhá především při vlastní činnosti žáků, prostřednictvím jejich integrace s okolím a výrazným podílem vlastních zkušeností žáků. Je založeno na nepřímých zážitcích z činnosti, která vychází částečně z individuální volby, dětské zvědavosti i radosti z poznávání a objevování, potřeby zaměstnat se, bavit se a komunikovat:

- Prostřednictvím různých aktivit realizovat zájmové vzdělávání a podporovat rozvoj individuálních zájmů žáků.
- Střídáním činností podporovat rozvoj tělesné i duševní stránky žáků, rozvíjet a posilovat klíčové kompetence.
- Prostory určené pro činnost školní družiny by měly být pro všechny příjemné a spoluvytvářely tak vhodné klima. Žáky vést k tvořivosti a estetickému vnímání.
- Umožňovat výběr aktivit a podporovat tak rozhodování, rozvoj individuálních předpokladů, seberealizaci i ochotu žáků ke vzájemné spolupráci.
- Respektovat individuální schopnost a dovednost žáků.
- Podporovat citlivé vztahy k lidem, k přírodě, učit žáky chránit své zdraví, vést je k otevřené komunikaci, rozvíjet schopnost spolupracovat a respektovat druhého.
- Vést žáky ke smysluplnému využívání a naplňování volného času, vhodné relaxaci, utvářet návyky zdravého životního stylu.
- Zvyšovat zdravé sebevědomí, rozvíjet u žáků schopnost rozhodování, hodnocení a sebehodnocení.

Klíčové kompetence k naplnění volného času, které realizujeme v rámci mimo vyučovací zájmové činnosti ŠD, jsou v souladu s cíli školy, rozvíjí a upevňují klíčové kompetence v celé její šíři.

2. Materiální podmínky

ŠD má k dispozici vlastní prostornou třídu. Vybavení a zařízení plně odpovídá požadavkům volnočasových aktivit. Je zde koberec, sedací souprava, molitanové kostky a pracovní místa pro zvolené činnosti. Umístění her a hraček je dostupné. Vybavenost hrami a hračkami je dostačující. Materiální podmínky podle možností průběžně zlepšují a rozšiřují tak pestrost nabídky spontánních aktivit, výtvarných a sportovních činností. Podle potřeb využíváme další zařízení školy, např. tělocvičnu, školní zahradu, počítačovou učebnu, obecní fotbalové hřiště a další. Žáci jsou vedeni, aby dodržovali provozní řád těchto míst.

Zázemí pro osobní hygienu i stravování je zajištěno.

3. Personální podmínky

Pedagogické působení ve ŠD zajišťuje kvalifikovaná vychovatelka, jak určuje zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících, ve znění pozdějších předpisů. Vychovatelka je průvodcem a iniciátorem volnočasových aktivit, které přímo nebo nepřímo řídí. Dle možností si vychovatelka prohlubuje své znalosti na akreditovaných kurzech, vzdělává se také samostudiem, sledováním nových publikací, knih, odborných článků v časopisech. V případě onemocnění učitele je vychovatelka schopna zastoupit ve vyučování.

4. Podmínky přijímání uchazečů, docházky a ukončení docházky do ŠD (podrobně viz. Vnitřní řád ŠD)

- ŠD navštěvují žáci 1. - 5. třídy
- o přijetí žáka do ŠD rozhoduje ředitelka školy
- uchazeči jsou přijímáni na základě řádně vyplněného zápisního lístku
- povinností zákonného zástupce je pravidelné hrazení úplaty za provoz ŠD
- podmínky docházky do ŠD stanoví Vnitřní řád ŠD
- při nedodržování Vnitřního řádu ŠD lze žáka ze ŠD vyloučit, o vyloučení rozhoduje ředitelka školy

5. Podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Při vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami spolupracuje vychovatelka školní družiny se školním poradenským pracovištěm, s výchovným poradcem, třídním učitelem a společně stanovují vhodné formy integrace. Pro tyto žáky je možné využívat didaktické a kompenzační pomůcky ze školy. U žáků se zdravotním znevýhodněním je při pohybových aktivitách brán ohled na jejich zdravotní omezení.

Žákům mimořádně nadaným jsou k dispozici různé výukové materiály, didaktické pomůcky na rozvíjení jejich nadání. Dále využití počítačové a tabletové učebny.

Žáci zde mají individuální přístup a činnosti jsou upravovány dle jejich možností.

6. Ekonomické podmínky školní družiny

Platba za školní družinu činí 150,- Kč za jeden kalendářní měsíc. Hradí se vždy na začátku kalendářního měsíce. Poplatek je vybírán hotově nebo převodem na účet školy. Peníze přijímá vedoucí školní kuchyně.

7. Délka vzdělávání a časový plán vzdělávání

Činnost školní družiny je určena pro žáky 1. stupně. Organizaci práce ve škole a zajištění bezpečnosti, je školní družina v provozu v době od 6:30 do 7:40 a od 11:40 do 16:15 hodin. Činnost ŠD je rozdělena na dva časové úseky – ranní a odpolední.

8. Podmínky bezpečnosti a ochrany zdraví, psychosociální podmínky

Bezpečnost žáků zajišťují průběžných dozorem. Žáci jsou poučeni o nutnosti požádat o pomoc vychovatelku v případě, že cítí jakkoliv ohrožení.

Ve ŠD vytváříme podmínky pro správnou hygienu, fyzickou ochranu dětí a sociální i emocionální bezpečnost:

- vhodná struktura režimu žáků s dostatkem relaxace a aktivního pohybu
 - vhodný stravovací a pitný režim
 - zdravé prostředí
 - ochrana před úrazy
 - vybavení ŠD vhodné z hlediska bezpečnosti
 - ochrana žáků před násilím, šikanou, posměchem
 - snaha o klidné prostředí, příznivé sociální klima – úcta, tolerance, empatie, spolupráce a pomoc druhým
 - respekt k individualitě žáka, k jeho osobním problémům
 - podmínky BOZ ve ŠD vycházejí ze ŠVP školy, zabývá se jimi také Řád ŠD
 - zákonní zástupci i děti mají povinnost prokazatelně se seznámit s Řádem ŠD a respektovat ho
- všechny děti jsou povinny dbát o svou bezpečnost a své zdraví a také o bezpečnost a zdraví svých spolužáků, vykonávají pouze činnosti, které odpovídají jejich schopnostem a zdravotní způsobilosti

V naší družině se snažíme vytvořit příjemné a bezpečné prostředí. Všichni žáci jsou si rovnocenní. Žáci jsou vychovatelkou vedeni k otevřenosti, toleranci, uznání, ohleduplnosti a vzájemné podpoře a pomoci druhému.

K jednotlivým činnostem nejsou žáci nuceni, mají možnost volby si vybrat aktivitu podle jejich zájmu. Respektování individuality žáka a podpora pozitivním hodnocením.

9. Cíle výchovně-vzdělávací práce školní družiny

Školní družina vede žáka ke smysluplnému využívání volného času a umožňuje odpočinkové činnosti – aktivní i klidové.

Zájmové vzdělávání ve školní družině naplňuje svými specifickými prostředky obecné cíle vzdělávání dané školským zákonem:

- umožnit žákům odreagovat se a uvolnit
- pomoci žákům uplatnit své zájmy a potřeby
- zabezpečit pocit potřeby a klidu
- rozvíjet fantazii a dovednost,
- rozvíjet týmovou spolupráci, ocenit práci pomoc druhým
- vštěpovat žákům návyky slušného chování
- vést žáky k otevřené a slušné komunikaci
- učit žáky aktivně trávit volný čas, udržovat fyzické a duševní zdraví
- navozovat pozitivní vztah k přírodě a životnímu prostředí

10. Klíčové kompetence k naplňování volného času:

1. Kompetence k učení – žák realizuje vlastní nápady, využívá vhodné postupy, všímá si souvislosti mezi jevy, započatou práci dokončí, umí svou práci zhodnotit.

2. Kompetence k řešení problému – žák se zapojuje do všech fází činnosti – plánování, příprava, realizace, hodnocení. Chápe, že vyhýbání se problému nevede k cíli, spontánně přichází s novým řešením, je kreativní, dovede se přizpůsobit změnám, je flexibilní, uvědomuje si zodpovědnost za své rozhodnutí, započaté činnosti dokončuje.

3. Kompetence komunikativní – při přípravě činnosti jsou žáci vedeni k prezentaci vlastních názorů a nápadů, žák vhodně slovně i mimoslovně komunikuje se spolužáky a ostatními dospělými. Dokáže vyjádřit své kladné pocity, umí vyjádřit svůj názor a naslouchat názoru ostatních.

4. Kompetence sociální a personální – podílí se na vytváření pohodové atmosféry v týmu, projevuje citlivost a ohleduplnost, rozpozná vhodné i nevhodné chování, dokáže se prosadit i podřídit, vnímá potřeby jiných, respektuje společná pravidla.

5. Kompetence občanské – žák si uvědomuje svá práva i práva ostatních, vnímá agresivitu, nespravedlnost a dovede se bránit, dbá na osobní zdraví i zdraví druhých, chová se zodpovědně i s ohledem na zdravé a bezpečné prostředí a přispívá k rozvoji kvalitního životního prostředí.

6. Kompetence k trávení volného času – žák umí účelně trávit volný čas, umí si vybrat zájmové činnosti, rozvíjí své zájmy v organizovaných a individuálních činnostech, umí odmítnout nevhodné nabídky pro trávení volného času.

7. Kompetence pracovní – žák je samostatný v sebeobslužných činnostech, činnost si dokáže časově i prostorově rozvrhnout, na pracovišti udržuje pořádek, svou práci se snaží dokončit, výsledky své práce dokáže prezentovat.

Metodami prožitkové pedagogiky umožňují žákům bezprostřední smyslové a citové zážitky i zkušenost. Nabídka námětů je návazná, vzájemně propojená a flexibilní s ohledem na učivo, roční období, na skladbu žáků a jejich individuální zájmy a požadavky. Motivují žáky, aby realizovanou činností rozšiřovali a doplňovali vlastními nápady, případně aby si uměli zajímavou činností v nabídce sami najít, popřípadě zvolit.

11. Činnosti ŠD

Odpočinkové činnosti

klidové – po obědě nebo v koncové ŠD (poslech, vyprávění, stolní a společenské hry, volné rozhovory, spontánní činnosti, tematické hry, tvořivé konstruktivní hry)

aktivní – aktivní odpočinek

- **rekreační činnosti** – slouží k regeneraci sil, mohou být i rušnější (pohybové hry v tělocvičně nebo venku, tělovýchovné chvílky, vycházky)
- **zájmové činnosti** – rozvíjí osobnost dítěte, vedou k jeho seberealizaci (pracovní-technické, přírodovědné, vlastivědné, dopravní, sportovní, estetické - literární, výtvarná)

Příprava na vyučování

- nejen vypracování domácích úkolů, ale i didaktické hry, tematické vycházky a jiné činnosti, kterými upevňujeme a rozšiřujeme poznatky (domácí úkoly jsou vypracovávány pouze na přání rodičů a s dovolením učitelů)

Sebeobslužné činnosti

- žák si osvojuje návyky osobní hygieny, učí se kultuře stolování, chování ve společnosti, pečuje o pořádek a čistotu svého okolí

Vzdělávací obsah je realizován těmito formami činností:

- **činnost pravidelná** - je dána týdenní skladbou zaměstnání (organizované aktivity zájmového, tělovýchovného charakteru, oběd atd.)
- **příležitostní akce** - sportovní odpoledne, přespání v družině, tvořivé odpoledne
- **spontánní aktivity**

12. Obsah vzdělávání

Místo kde žijeme

- naše škola procházka školou, orientace
- co skrývají třídy a učebny, rozhovor, prohlídka
- kdo pracuje v naší škole, zaměstnanci
- návštěva školní kuchyně a jídelny, jak se připravují obědy, rozhovory
- jak si představujeme ideální školu
- cesta do školy – povídání o cestě do školy
- odhadujeme vzdálenosti, orientujeme se v mapě
- malujeme, kreslíme a poznáváme dopravní značky na cestě do školy
- náš dům – vyprávíme si o životě rodiny
- dům, byt, povídáme si, kde, kdo bydlí
- co pro nás znamená dům
- kreslíme náš dům a svůj pokoj

Naše vesnice

- naše obec – poznáváme historii obce, vycházky, rozhovory

Lidé kolem nás

- naše rodina - kdo patří do rodiny – povídání

- babičky a dědečkové - zaměstnání, pomoc, škola a život v jejich dětství, četba o životě z knížek
- blízká rodina – vztahy, teta a strýc
- kdo se o nás stará ve škole - práce školníka, kuchařek, uklízečky, vedoucí jídelny
- spolužáci a kamarádi - malujeme svého kamaráda, poznáváme se, rozhovory, hry
- kouzelná slovíčka - besedujeme o jejich síle a významu, sledujeme jejich působení
- slušné chování na ulici, v obchodě, ve škole
- kultura stolování, praktické ukázky a soutěže
- vzájemná pomoc a spolupráce, tolerance
- mluvíme správně - cvičíme si jazyk, jazykolamy, hádanky, dramatizace

Člověk a příroda

- příroda kolem nás - poznáváme stromy a keře, malujeme, jak se mění vlivem ročních období.
- starostlivost o školní zahradu, vyrábíme předměty z listů a plodů
- zvířata kolem nás - poznáváme, modelujeme, sledujeme video, hledáme v encyklopediích, kreslíme a malujeme
- léčivé rostliny - prohlížíme atlasy, řešíme soutěže, malujeme a povídáme si o významu a použití
- jarní a letní květiny - výstavky, kreslení, pohádky a pověsti o květinách, květomluva, poznávání
- pokojové rostliny - pečujeme o ně a poznáváme je, zaléváme, přesazujeme
- výroba květin z různých materiálů
- environmentální výchova, ekologie
- ptáci a zvířata - na vycházkách sledujeme život, prostředí a stravu zvířat
- hrajeme hry o zvířatech, napodobujeme je
- vyprávíme si o svém mazlíčkovi
- modelujeme a malujeme své nejmilejší zvíře
- seznamujeme se s pravěkými zvířaty, sledujeme videoprogramy
- houby - poznávání, vycházka do lesa, prohlížíme atlasy
- krajiny kolem nás - povídáme si o místech prázdninových pobytů, hledáme v mapách a atlasech, malujeme a kreslíme zajímavosti
- roční období - na vycházkách pozorujeme změny v přírodě
- počasí - každodenně pozorujeme změny v počasí, předpovídám, jaké bude následující den
- v literatuře vyhledáváme pranostiky, besedujeme o pravdivosti
- chráníme přírodu - starost o zahradu, neničíme keře ani stromy

- při vycházkách do okolí si všímáme co do přírody a lesa nepatří
- třídíme odpad do kontejnerů
- den Země - vycházka do lesa, malujeme a kreslíme krajinu snů

Lidé a čas

- můj den - vyprávíme si o denním režimu, o rozdělení na povinnosti a zábavu
- povídáme si, jak vypadá náš den
- poznáváme hodiny, hrajeme hry na určení doby, rozlišujeme druh záznamu času
- když jsme byli malí - prohlížíme si fotografie, sledujeme, jak se člověk věkem mění
- s čím si hráli naši rodiče, babičky a dědečkové
- včera a dnes - na vycházkách sledujeme a porovnáváme moderní výstavbu s historickými stavbami

Člověk a jeho zdraví

- lidské tělo - poznáváme své tělo, hledáme v encyklopediích
- malujeme portrét a postavy spolužáků
- ochrana zdraví - chodíme ven, i když je špatné počasí
- učíme se ošetřovat jednoduché zranění
- ovoce a zelenina, besedujeme o jejich významu
- připravíme si odpolední ovocnou svačinku
- vitamíny - při nákupu v obchodě si všímáme, jak se ovoce a zelenina prodává, druhy, čerstvost a uskladnění
- čistota půl zdraví - besedujeme o osobní hygieně, ujasňujeme si hygienické zásady při kašli, kýchání, použití WC, stolování
- nebezpečí a úrazy - co nás ohrožuje cestou do školy, bezpečnost na silnici, rozhovory, hry
- na zahradě a hřišti si ukážeme, kde všude jsme ohroženi, povídáme si o bezpečném pobytu na průlezkách a houpačkách
- besedujeme o návykových látkách, které by nás mohly ohrozit - cigarety, alkohol, injekční jehly, neznámé nápoje, bonbony
- šetření potravinami - ukážeme si na zbytky vyhozených svačin, znehodnocené ovoce po obědě
- chodíme ven, hrajeme míčové hry
- pořádáme soutěže se švihadly, v kuličkách, v hodech a kuželkách
- při vycházkách překonáváme přírodní překážky
- v zimě stavíme sněhuláky, hrajeme hry na sněhu, jezdíme na lopatách

Umění a kultura

- poznej svoji obec a okolí – na vycházkách se seznamujeme se zajímavostmi obce, prohlížíme staré fotografie
- povídáme si, které hrady a zámky jsou v našem okolí, hledáme v atlasech, sledujeme videoprogramy
- nezapomínáme na knihy – prohlížíme si knihy, které čteme na pokračování, poznáváme ilustrátory a autory, navštívíme knihovnu
- móda a bydlení – vyrábíme drobné šperky a módní doplňky
- povídáme si jak se oblékat na různé příležitosti
- kreslíme náš dům a byt
- bez hudby se nedá žít – posloucháme ukázky různých druhů hudby, hrajeme hry
- zvyky – pravidelně si připomínáme svátky a narozeniny dětí, tradice, svátky a oslavy
- Velikonoce – vyrábíme velikonoční výrobky, čteme si historické příběhy
- čas adventní
- Vánoce – vyprávíme si o smyslu adventní doby, malujeme čerty, Mikuláše, posloucháme koledy, zdobíme družinu a vyrábíme drobné dárkové předměty a vánoční ozdoby
- Den dětí – pořádáme sportovní olympiádu, soutěžíme v netradičních soutěžích, povídáme si o životě dětí v jiných krajinách, kreslíme své kamarády

13. Autoevaluace ve školní družině

Vnitřní evaluace a hodnocení probíhá pravidelně. Analyzuji a vyhodnocuji podmínky a výsledky výchovně vzdělávacího procesu. Hodnotím, na kolik jsou naplňovány mnou stanovené výchovně vzdělávací cíle. Hledám nové metody, které by vedly ke kvalitnějším výsledkům. Sleduji individuální rozvoj žáků, jejich možnosti a pokroky.

Při sestavování celoročního plánu se vychází z činností, které byly v předchozím roce úspěšné a v rámci autoevaluace budou některé zopakovány.

Probíhá reakce na přání a zájmy žáků.

Výchovnou práci ve ŠD sleduje a hodnotí také ředitelka a zástupkyně školy.

14. Závěr

Nezbytnou podmínkou úspěšné výchovy je nejen láska, ale i respektování osobnosti dítěte.

Dávat jim prostor pro jejich názor a řešení ve věcech, které se jich týkají. Nezapomínat na chválení a oceňování dětí při jejich úspěchu.

Přeji si, aby děti mohly vyrůstat v klidném a láskyplném prostředí. Aby z nich vyrostly šťastní, úspěšní a tvořiví lidé, kteří budou schopni zvládat nejenom běžné životní situace, ale i ty náročné životní okolnosti, které jim život postaví do cesty.

Vypracovala: Hana Judasová